

Hvordan klarer jeg prøven i dansk?

– en hjælp til elever med udfordringer

Danskkosulent på CFU

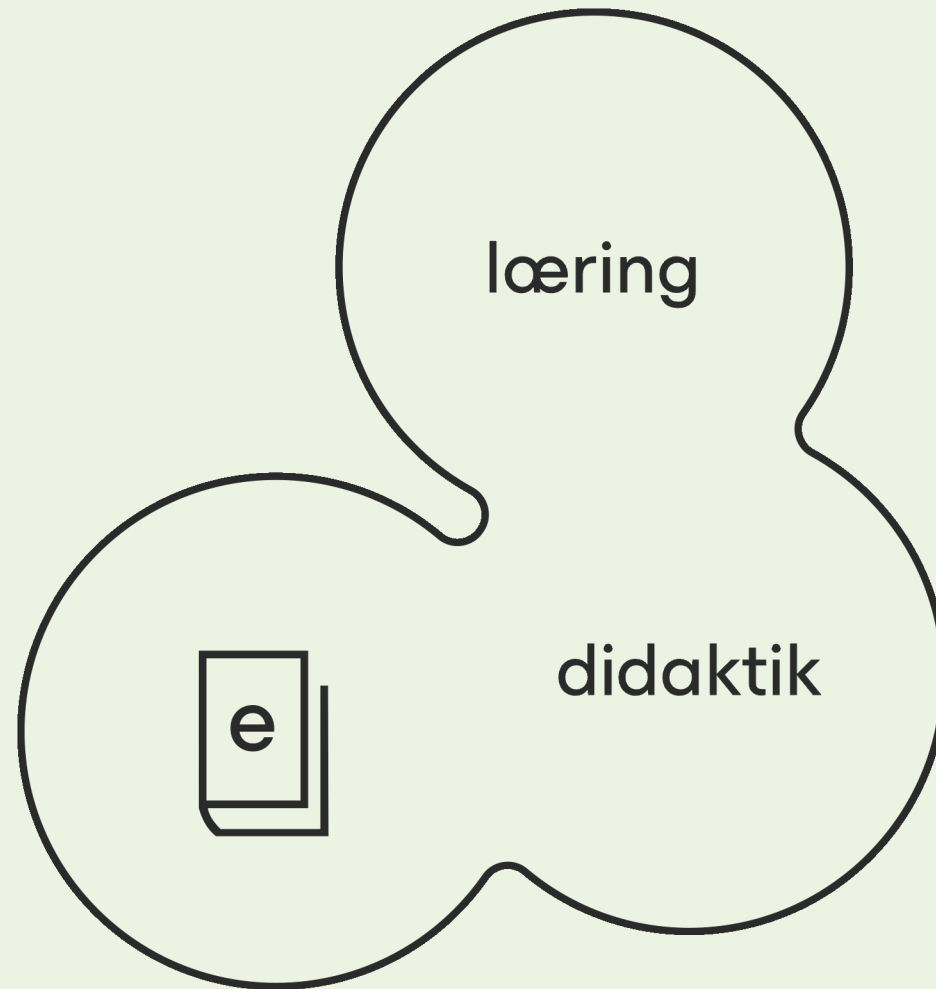
Martin Bach Poulsen

cfu

Dagens program

- Retskrivningsprøven
 - Læseprøven
 - Skriftlig fremstilling
 - Den mundtlige prøve
-
- Link til emu [Prøveforberedende materialer til elever i udskolingen | emu danmarks læringsportal](#)

cfu

Retskrivningsprøven

Opgavetyper

Hvad indeholder retskrivningsprøven?

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Retskrivningsprøven varer **60 min.** og består af **2 diktater** og **5-6 opgaver**. Diktatdelen består af ca. **50 prøveord** og opgavedelen består af ca. **40 delopgaver**.

I opgavedelen vil man typisk møde op til **6 forskellige opgavetyper**:

- *Komma* – man skal sætte komma i fem forskellige sætninger
- *Ordklasser* – man skal finde ordklassen til bestemte ord i korte sætninger
- *Èt eller flere ord* – man skal afgøre, om bestemte ord skal staves i ét eller flere ord
- *Grammatisk opmærksomhed* – man skal finde ord, der adskiller sig fra en række andre ord
- *Rigtig form* – man skal skrive den rigtige form af en række ord i en kort tekst
- *Ret en tekst* – man skal rette fejl i en kort tekst

Strategi for opgaverne

Gennemgå opgaverne en for en med eleverne.

- Hvordan skal de løses?
- Hvilke opgaver er nemmest at løse?
- Hvad skal der til for at bestå?

Omsætningstabel

Retskrivningsprøven december 2022 bedømmes efter følgende omsætningstabel:

85-90	point giver karakteren	12
76-84	point giver karakteren	10
64-75	point giver karakteren	7
50-63	point giver karakteren	4
36-49	point giver karakteren	02
1-35	point giver karakteren	00
0	point giver karakteren	-3

Tidsforbrug og opdeling af opgaver

- Løs opgaverne en af gangen og tag tid på, hvor lang tid eleverne bruger.
- Lav en tidsplan for de enkelte opgaver
- Kig på hvilke opgaver eleverne kan hente point i.
- Lav en plan for rækkefølge af opgaverne.

Fokus på fejltyper

Få et overblik over hvilke fejltyper eleverne oftest har problemer med, så de kan fokusere på dem.

Fejltypelisten fra Greb om retskrivningsprøven er god at kigge på.

Kommaliste

Komm listen er et redskab til at huske de fleste kommaer og en mulighed for at få styr på en stor del af dem.

Brug eksempler på prøver til at vise hvor mange gange de kan bruge reglerne

Regel 1 – Komma foran 'at'

Reglen er, at man altid skal sætte komma foran ordet 'at', medmindre der følger et udsagnsord efter ordet.

- Gustav sagde, **at** han var sulten.
- Det er da underligt, **at** du ikke kunne huske, **at** det var din tur.
- Iben havde svært ved **at lære** bogstaverne at kende.

Regel 2 – Komma foran 'men'

Denne kommaregel er uhyre let at bruge i praksis. Sæt altid komma foran 'men' – punktum.

Grammatiske opgaver

Grammatisk opmærksomhed

Hvad skal de være opmærksomme på, når de skal finde ordet der ikke passer ind:

- Ordklasser
- Nutid/datid
- Ental/flertal
- En eller et

Fokuser evt. på en eller to af dem.

Lad eleverne lave deres egne huskeregl

Rigtig form

Her skal de være opmærksomme på:

- Læse hele sætningen
- Find ordklassen
- Ental eller flertal
- Bøjningsform og endelser
- Brug ordbog ved tvivl

Fokuser på så mange de kan overskue

Lav deres egen opskrift på opgaveløsning

HUSK, at du **oftest** vil møde ordklasserne **navneord**, **udsagnsord** og **tillægsord** i opgaven *Rigtig form*.

HUSK, at der godt kan være **2 svarmuligheder**. I eksemplet nederst kan der fx både stå *Løbet* og *Løbene* i den sidste sætning.

HUSK at være opmærksom på, når ord **bøjes uregelmæssigt**. Det gælder fx ordet *deltage* i eksemplet, der i datid skal hedde *deltog*.

Skriv den rigtige form af det ord, der står i parentes.

Til Copenhagen Marathon i 2019 (deltage) _____ flere end 13.000 mennesker. Der har aldrig været tilmeldt så mange (løber) _____ før. Marathon er blevet meget (populær) _____ i Danmark de seneste år. (Løb) _____ har ofte en række sponsorer, der yder økonomisk støtte.

Ret en opgave

Kan være en svær opgave

Ting du skal være opmærksom på:

- Du får ikke at vide hvor mange fejl du skal rette.
Det er forskelligt
- Det er ord, ikke tegnsætning, der skal rettes

De mest almindelige opgavetyper er:

- Ord, der mangler et nutids-r
- Forveksling af endelserne ene og ende
- Forveksling af ord som fx hans og sin, ligge og lægge eller for og får
- Forkert deling af ord, der ikke skal deles.
- Manglende dobbeltkonsonant i et ord.

...at skrive datidsformen af de udsag

af 1990'erne (tilslutter) **tilsluttede** en række danske f

"Dogme95". Det (bygger) på et manifest, d

g om, hvordan man (bør) lave film. Manifestet fo

estår) af 10 bud - eller dogmer - der (udstikker)

for brug af tekniske hjælpemidler, kostumer, underlægningsmusik, l

Fire følgende titler (udgør) de første danske dog

Festen af Thomas Vinterberg

Idioterne af Lars von Trier

Mifunes sidste sang af Søren Kragh-Jacobsen

The King is Alive af Kristian Levring.

De fire instruktører (omtaler) man sidenhen so

(hædres) med både danske og internationale

flere af de dogmefilm, der (følger) efter, bl

Lav egne opgaver

Lad eleverne arbejde med at skabe opgaver til hinanden.

Det giver dem en opmærksomhed på

- Opgavens opbygning
- Forskellige fejltyper
- Hvordan opgaver kan/skal løses
- Refleksioner over opgaverne

cfu

Læseprøven

Opgavetyper

- Tekster er multiplechoice opgaver. Der er et svar til hver opgave
- Tekst 1 – 4 skal besvares med et kryds i den rigtige svarmulighed
- Tekst 5 er en parentesopgave, som skal besvares ved at vælge det rigtige ord.
- Svarene kommer oftest i rækkefølge i teksterne.

Hvilke **tekster** består læseprøven af?

Læseprøven består af forskellige **typer af tekster** og forskellige **genrer**. Der er **fem** tekster i alt i prøven, som er en **digitalt selvrettende** prøve. Læseprøven kan fx indeholde følgende tekster:

- en **multimodal faktatekst** (fagtekst med en særlig grafisk opsætning)
- en **fortælling** (eventyr, myte, sagn)
- en **opinionstekst** (essay, klumme, leder, læserbrev, kronik)
- en **nyere fiktiv tekst** (novelle)
- en **faglig tekst** (artikel)

Tekst 1

PAP

Genanvendes i nye produkter. Pap er fx papkasser uden flamingo, bølgepap, karton, emballage fra fx legetøj / fjernsyn.

Pap skal være rent og foldet sammen inden det kommes i beholderen. Brugte pizzabakker skal altid i dagrenovation.

→ Afleveres i papcontainere i gården

PAPIR

Genanvendes i nye produkter. Papir er fx aviser og ugeblade, reklamer, kuverter inkl. rudekuverter, bøger inkl. telefonbøger, skrive- og tegnepapir.

Clips og tape må gerne sidde på.

→ Afleveres i papircontainere i gården

GLAS

Hele flasker fyldes igen, resten smeltes om til nyt glas. Glas er fx vin- og spiritusflasker, glas fra fødevarer, drikkeglas, glasvaser og glasskår fra nævnte.

Glas fra fødevarer skal være fri for madrester og må gerne være med låg.

→ Afleveres i glascontainere ved Haralds Plads (Ragnagade/Teglværksgade)

Læseteknikker – hvordan skal teksten læses

En multimodal faktatekst

Her skal man finde bestemte informationer i teksten.

- Det kan fx være resultater eller tal fra oversigter og grafer
- Det kan være navne på ting eller personer.

Man skal typisk oversigtslæse og punktlæse og læse på linjen for at finde informationer.

- Når man læser på linjen, finder man svaret direkte i teksten.

Sådan sætter du læseteknikkerne i spil

- Nærlæs spørgsmålene
- Nærlæs tekstens overskrifter
- Overblikslæs faktateksten
- Skim efter svar i billedtekster, faktabokse og figurer
- Punktlæs, der hvor svaret findes
- Nærlæs i teksten, hvis du er i tvivl

De tre ønsker, der blev opfyldt

Af Benni Bødker

Har du nogen sinde tænkt over, om Helvede virkelig er til? Måske er det et rigtigt sted. Måske findes det dybt nede i Jordens indre. Helt dernede, hvor lavaen fortærer alt liv, og hvor ilden og flammerne brænder for evigt. Eller måske er Helvede noget inde i dig selv. Måske er det de forkerte valg, du træffer i løbet af dit liv. Fortrydelsen og fordømmelsen, som du bærer med dig.

Hvis du spørger en præst eller en skriftklog, får du ét svar. Spørger du en filosof eller en tænker, får du et andet svar. Men måske skulle du hellere lytte til fortællingen om de tre brødre, der drog ned i dybet i de gamle sølvminer i Kuttenberg. Og som fik deres højeste ønsker opfyldt.

Så overbeviste var de tre brødre om, at der stadig var sølv at finde i de gamle, underjordiske miner, at de valgte at trods alle farer. De vandrede i timevis i gange med vakkelvorne støttepiller, og de fulgte mere og mere snævre og faldefærdige tunneller uden at finde noget. Jo længere ned de kom, jo varmere blev det, og for hvert skridt blev luften tungere og deres færd vanskeligere.

"Vi må hellere vende om," sagde den ene af brødrene, da de havde været undervejs det meste af en dag. "Ellers finder vi aldrig tilbage igen."

"Giver du op så hurtigt?" sagde den anden. "Tænk dog på alt sølvet."

"Ja," sagde den tredje. "Der venter ufattelige rigdomme på os, vi skal bare endnu længere ned."

Alt så fortsatte brødrene fremad og nedad i deres jagt. Olien i deres lamper var ved at slippe op. De var svimle og trætte, og til sidst kunne de knap nok se hinanden. Men netop da fik de endelig

øje på noget, der glimtede længere fremme i mørket. Et svagt lys, som et stjerneskud på nattehimlen.

De tre brødre glemte alt om træthed og om sult og tørst. De løb af sted i de snævre gange og fulgte de lokkende glimt, der dukkede op foran dem og derefter forsvandt igen. Hele tiden rundt om det næste hjørne og videre ad den næste gang, så de ikke længere vidste, hvilken vej der førte ud igen. Det skinnende lys lokkede brødrene længere og længere ned, indtil gangen til sidst ophørte.

Her tårnede en mørk skikkelse sig op foran de tre brødre. Det var ham, lyset og de forjættende glimt stammede fra. Han var stor som en kæmpe og lignede Djævelen selv, men i den ene hånd holdt han en minearbejders økse og i den anden en olielampe magen til deres egne. Og bag ham glimtede og skinnede den største og rigeste sølvåre, de tre brødre nogensinde havde set.

"Det er sådan et fund, vi altid har drømt om," tænkte den ene bror.

"Hvis alt det sølv bare var vores," tænkte den anden bror.

"Så ville vi være rige," tænkte den tredje bror.

I det samme vendte kæmpen sig om mod dem. Hans ansigt var dækket af en mørk kutte, og de kunne ikke se hans øjne.

"Er det virkelig alt, hvad I ønsker?" spurgte han.

Kæmpen talte til de tre brødre, som om han havde læst deres tanker. Som om han vidste, præcis hvad der foregik i deres hoveder.

"Jeg vil opfylde ét ønske for hver af jer, hvis I vil fylde mine spande for mig," fortsatte han. "Men jeg advarer jer, det er meget hårdt arbejde."

De tre brødre tænkte, at den kutteklædte var en frister. Sådan en, man ikke skulle have noget at gøre med, hvis man havde sit liv kært. Men de så også på sølvet, der blev ved med at stråle lokkende bag ham. Og dermed var deres beslutning truffet. De havde indgået en aftale.

Læseteknikker – hvordan skal teksten læses

En fortælling (eventyr, myte, sagn)

Her skal man forstå og fortolke en ældre fiktiv tekst, og den verden eller tid teksten er skrevet i.

Man skal typisk skimmelæse, nærlæse og læse på linjerne, mellem linjerne og bag linjerne.

- Når man læser mellem linjerne, finder man ikke svaret direkte i teksten - Man finder svaret ved at skabe sammenhæng mellem forskellige dele i teksten.
- Når man læser bag linjerne skal man bruge det, man allerede ved eller har oplevet i sit eget liv til at forstå teksten. Det kan fx være til at forstå, hvorfor en person gør noget bestemt.

Sådan sætter du læseteknikkerne i spil

- Nærlæs spørgsmålene
- Skimmelæs til du rammer vigtig information
- Nærlæs, der hvor svaret findes
- Skimmelæs videre til næste information

DE BLEV REGNET SOM UDDØDE, MEN DE LEVER FORTSAT I OS

Tidligere fremhævede forskerne neandertalernes primitive udseende, men nu rekonstrueres de med træk, der mere ligner nutidens homo sapiens. Tegning: Tom Björklund.

Den britiske arkæolog Rebecca Wragg Sykes har i en ny bog samlet al viden om neandertalerne. De minder meget mere om os, end videnskaben har troet i 150 år. De er nærmest en slags fætre og kusiner.

Neandertalere? Det var da sådan nogle primitive væsener, som uddøde, da vi – homo sapiens – kom til Europa.

Sådan gik forskerne i lang tid ud fra, at det var. Men det passer ikke, siger Rebecca Wragg Sykes, arkæolog og forfatter til den internationale bestseller 'Neandertaler. Liv, død, kunst og kærlighed', som forleden udkom på dansk.

»Neandertalere har i Europa levet flere tusinde år samtidig med de første homo sapiens, der indvandrede hertil. Vi ved også, at de fik børn med hinanden,

der er tættest på os, og det var også den første, vi fandt. Siden har vi fundet ud af, at der levede flere arter samtidig«, siger Rebecca Wragg Sykes.

I bogen forestiller den britiske arkæolog sig på basis af al den nyeste forskning, hvordan det var at være neandertaler: Hvordan spiste de, hvordan lavede de redskaber, hvordan jagede de, hvordan boede de, hvordan passede de på deres gamle, hvordan tilpassede de sig voldsomme klimaændringer, og hvordan lavede de kunst?

»Jeg vil hjælpe folk til at forstå mennesker, der er

Læseteknikker – hvordan skal teksten læses

En opinionstekst (essay, klumme, leder, læserbrev, kronik)

Her skal man forstå sammenhænge, og man skal læse og forstå andres argumenter

Man skal typisk søgelæse, nærlæse og læse på linjerne, mellem linjerne og bag linjerne.

Sådan sætter du læseteknikkerne i spil

- Nærlæs spørgsmålene
- Overblikslæs artiklen
- Nærlæs tekstens overskrifter
- Skim efter svar i artiklen
- Punktlæs, der hvor svaret findes
- Nærlæs i teksten, hvis du er i tvivl

Rampen

Det er det tætteste, et menneske kommer på at flyve. Det øjeblik, hvor man trods tyngdeloven. Intet kan måle sig med det. Det tror jeg også, at jeg forsøgte at forklare Eva.

Jeg taler selvfølgelig om at skate. Men vi kunne godt mærke, at der er mange mennesker, som synes, at det er dumt eller spild af tid. At skate. Nu, hvor jeg tænker over det, er det måske en af årsagerne til, at det gik, som det er gået. Fordi vi har lært at være lige-glade med, hvad andre mener. *Alle* andre.

Nelson har altid været den bedste af os alle. Til at skate, men vel også til at være ligeglad. Han kan lave *back tails* og *triple flips*. I Hamborg havde han engang næsten lavet en *900'er*. Han har lavet et *heelflip 720*. De fleste aner sikkert ikke, hvad det er, men de kan med 100 procents sikkerhed heller ikke lave et *heelflip 720*. Det kan kun nogle af de bedste skatere.

Jeg husker, at Nelson den dag sagde:

"Når jeg dør, vil jeg ikke ha' englevinger. De kan bare stikke mig et skateboard."

Vi sad på toppen af rampen og nikkede. Vi kunne se det for os, hvordan han – måske også os selv – styrede gennem Paradis og nappede et par blomster på vejen. Hvordan hr. Gud *himself* måtte hoppe til siden for ikke at blive plojet ned af et skateboard.

"Nå, der kommer Crash-Christian," sagde Nelson.

Vi lo. Christian var klart den dårligste af os. Han manglede totalt smidighed og balanceevne. Som Nelson engang havde sagt:

styrt på rampen. Jeg kendte ham lidt bedre end de andre, fordi vi boede på samme vej. Han havde lige fået gipsen af.

"SKRU SÅ NED FOR DEN MUSIK!"

Det kom fra boligblokkene bag os. Vi vidste godt, hvem det var, der råbte.

"SELVØLGELIG! TUSIND GANGE UNDSKYLD!" råbte Nelson, inden han bøjede sig ned og skruede *op* for musikken.

"Gamle, fede idiot," sagde han og rejste sig. "Han ville ikke kunne fange mig, hvis jeg sad i en trækvogn med benene skåret af."

Nelson viftede med en finger mod boligblokkene, inden han vippede skateboardet på plads. "Nu skal I se, drenge."

Vi så alle efter Nelson. Jeg havde forsøgt at gennemskue, hvad han gjorde. Hvor meget han bøjede i knæene, hvordan han holdt armene, hvilken vinkel han havde overkroppen i, føddernes placering. Men jeg ville aldrig blive lige så god. Jeg så over på Christian. Han stod med sit skateboard i hånden og kløede sig på albuen; armen bleg der, hvor gipsen havde siddet.

Det var kommunen, der forærede os banen. Min storebror og hans venner havde bedt om en bane for mange år siden, men det blev altså os, den kom til gode. Folk var sikkert trætte af at have os inde i byen; at vi skatede her, på springvandet på torvet eller på kirketrappen. Problemet var, at de havde placeret rampen ved de der boligblokke; det var der nogle, som var utilfredse med. Der kom klager over larm og musik, og politiet havde været forbi et par gange, fordi en eller anden havde påstået, at vi solgte stoffer. Det var løgn. Vi var sikre på, hvem der havde meldt os; det måtte være den samme store mand, som råbte så højt og havde trust

Læseteknikker – hvordan skal teksten læses

En nyere fiktiv novelle

Her skal man forstå og fortolke en fiktiv tekst og forstå den verden, den foregår i.

Man skal typisk nærlæse og læse på linjerne, mellem linjerne og bag linjerne.

Sådan sætter du læseteknikkerne i spil

- Nærlæs spørgsmålene
- Nærlæs tekstens overskrifter
- Dan et overblik over afsnit og længde
- Skimmelæs frem til det afsnit, hvor du kan genkende ord fra dine spørgsmål.
- Nærlæs, det område, hvor du kan finde svar. Husk evt at læse mellem linjerne
- Skim videre til næste svarområde

af Jonas Damsbo, Lærke Halkjær & Rune Zeitzen

Hvor stor er chancen for en landsdækkende hvid jul? Vi giver dig svaret hele december, hvor vi hver dag stiller hvidjulsbarometeret.

Hver dag frem til 24. december tager TV 2 Vejret temperaturen på julesneen – og holder øjnene stift rettet mod chancen for den hvide jul.

Til det formål bruger vi hvidjulsbarometeret, som viser, hvor mange procents sandsynlighed vi vurderer, der er for en landsdækkende hvid jul.

Se også

Mildere vejr presser sig på, viser månedsprognose

For at få landsdækkende hvid jul skal der om eftermiddagen juleaftensdag ligge mindst 0,5 centimeter sne i 90 procent af landet.

Annonce

6. december er hvidjulsbarometeret

Læseteknikker – hvordan skal teksten læses

En faglig tekst (oftest en artikel)

Her skal man vælge de ord, der passer til teksten.

Man skal typisk skimmelæse, nærlæse og læse på linjerne, mellem linjerne og bag linjerne.

Sådan sætter du læseteknikkerne i spil

- Nærlæs tekstens overskrifter og frem til første parentesopgave
- Nærlæs før og efter parentes. Vælg det ord der passer ind.
- Skimmelæs frem til næste parentes
- Stop op igen og nærlæs før og efter parentes

Strategi for opgaverne

Gennemgå opgaverne en for en med eleverne.

- Hvordan skal de løses?
- Hvilke opgaver er nemmest at løse?
- Hvad skal der til for at bestå?

48-50	point giver karakteren	12
44-47	point giver karakteren	10
38-43	point giver karakteren	7
30-37	point giver karakteren	4
22-29	point giver karakteren	02
1-21	point giver karakteren	00
0	point giver karakteren	-3

Hvad er jeg god til – strategi for pointopsamling

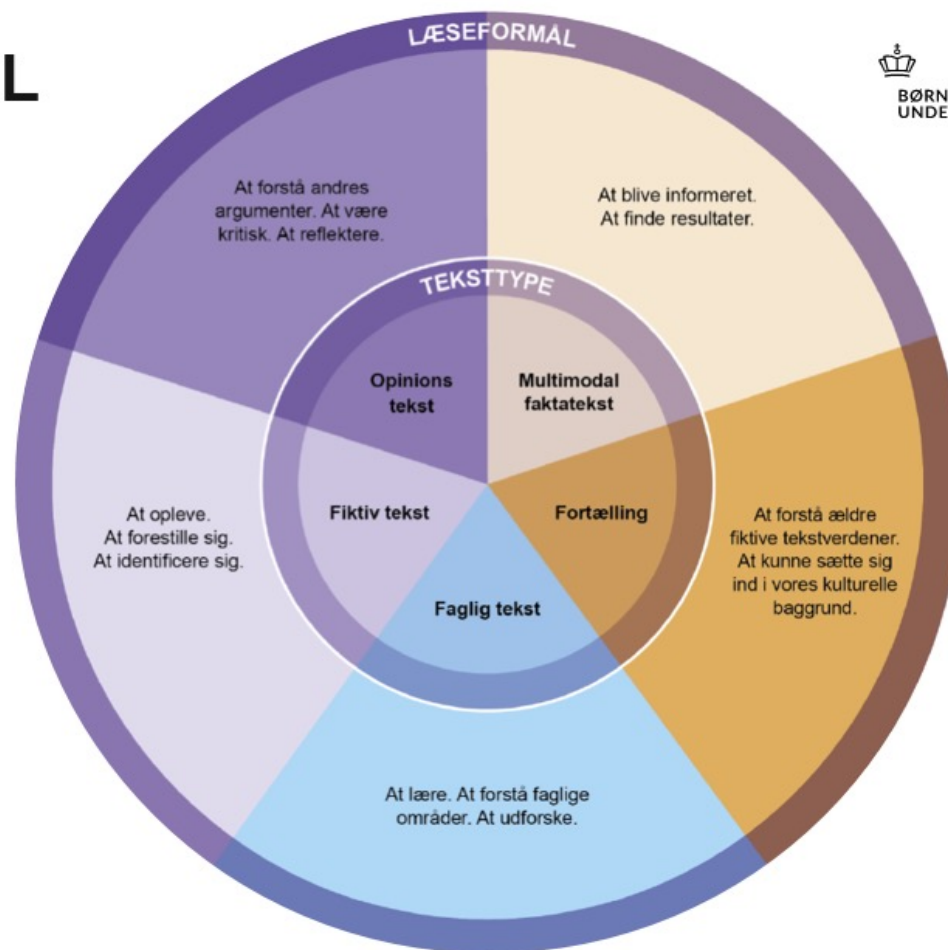
- Løs opgaverne en af gangen og tag tid på, hvor lang tid eleverne bruger.
- Lav en tidsplan for de enkelte opgaver
- Kig på hvilke opgaver eleverne kan hente point i.
- Lav en plan for rækkefølge af opgaverne.

Læsecirkel

LÆSECIRKEL

Læsecirklen kan bruges til at få et overblik over, hvad man kan forvente af de fem tekster til læseprøven, så man kan forberede sig på, hvordan de skal læses.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Gode råd og træning

Gode råd til træning

- Hold din læsning i gang, hver dag.
- Træn 5 – 5 – 5 læsning.
- Lav spørgsmål til tekster du læser.
- Øv dig på læseteknikkerne

• Gode råd til prøven

- Begynd med den tekst, du helst vil læse og arbejde med. Du skal ikke nødvendigvis begynde med den første tekst.
- Læs alle spørgsmålene til hver tekst, inden du læser den.
- Hold øje med tiden. Hvis du er i tidsnød, kan det være en fordel at bruge de sidste, fx. 2, minutter på at gætte svaret i spørgsmålene, da det er smart at undgå ubesvarede spørgsmål.

...da jeg
...er eneste
...er straks en
...serie 'Jordens

...p, men grundlaget
...ultater«.

...ikke så primitive,
...de første neandertaler-
...forskere gik ud fra.

...dt af deres dna

...assende møder Politiken Rebecca Wragg
i Arkæologisk Afdeling ved Aarhus Univer-
...holder til på den gamle herregård Moes-
...dt syd for Aarhus. Her har hun ene kvinde
...et i den gamle hovedbygning.

...var lidt spooky. Jeg kunne hele natten høre
...yden fra et gammelt ur. Ellers var der helt
...leget ensom fornemmelse«, siger hun, mens
...er sig til rette i instituttets restaurant.

...les bog er foreløbig udkommet på 19 sprog.
...vil gerne op på 20, og næste gang må det
...erne være på norsk«, smiler hun.

...cca Wragg Sykes er efter otte års studier af
...gsresultater overbevist om, at neanderta-
...inder meget mere om os, end videnskaben
...de første 150 år efter fundet af det første

...Næste bog i den første bølge er 'Elina

instrumenter til hjælp. Vi har
for knoglerne, men også for omg
ærgre sig over alt det materiale, der
de første udgravninger. Men det er væ

Gode til at tilpasse sig

*Forskerne har efterhånden fundet re-
næsten 300 individer. Det tyder ikke af
betragtning af at neandertalerne fandtes p
i cirka 350.000 år.*

»Alligevel har vi et ganske godt billede
for vi har skeletter eller rester af skeletter fr
børn, yngre og ældre individer – både
mænd. Dertil kommer, at vi har flere m
redskaber, de brugte«.

»De havde kraftigere knogler er
mindre. Nogle af dem var rødbr
sikkert se på dem som mer
dem«.

Ifølge Rebecca Wragg Sykes
neandertalerne kunne kommun
selv om forskningen ikke kan
sprog. Men mange fund viser, a
jaget i grupper og også er vend
forekomster af flint.

Den britiske arkæolog er
været i stand til at planlægge
hinanden«.

Neandertalerne ændrede
omkring 350.000 år, de v
sig både varmere og k
lebet af en generation

Lav egne opgaver

Lad eleverne arbejde med at skabe opgaver til hinanden.

Det giver dem en opmærksomhed på

- Opgavens opbygning
- Forskellige teksttyper
- Hvordan de forskellige læseteknikker skal bruges
- Refleksioner over opgaverne

Den mundtlige prøve

Gennemgå forløbet

Brug tid på at snakke hele forløbet igennem

Hvad forventes af eleverne i processen?

Hvordan vurderes eleverne?

Vurderingskriterier

Indsigt i prøveoplæggets indhold og sammenhæng med fordybelsesområdet

Analyse og fortolkning ud fra iagttagelser i prøveoplægget

Danskfaglige tilgange

Perspektivering til fordybelsesområdet, opgivelserne og evt. andet stof

Vurdering

Disponering af præsentationen

Forståeligt og klart sprog

Formulering og artikulation

Samtalen om det faglige stof

Oplæsning

cfu

Forbered på prøvetekster og perspektivering

- Gennemgå de fordybelsesområder som der er arbejdet med.
- Teksttyper, genre og modaliteter
- Udvælg ideer til prøvetekster
- Snak om relevant perspektivering

3 – 4 vigtige punkter de skal sige noget om til de forskellige områder

Lav, sammen med eleverne, en oversigt over, hvad er de vigtigste faglige punkter, de skal sige noget om.

Det kan gøres til alle de genrer de kan arbejde med som prøvetekst.

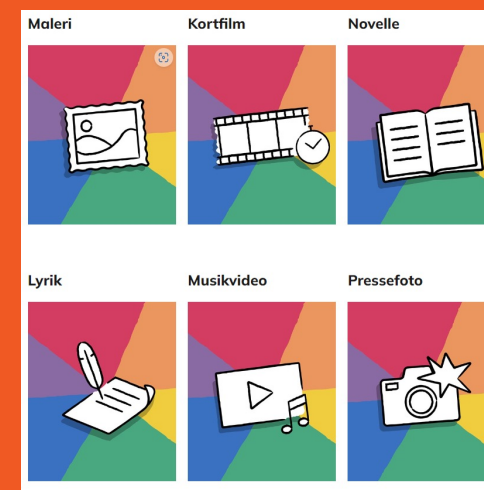
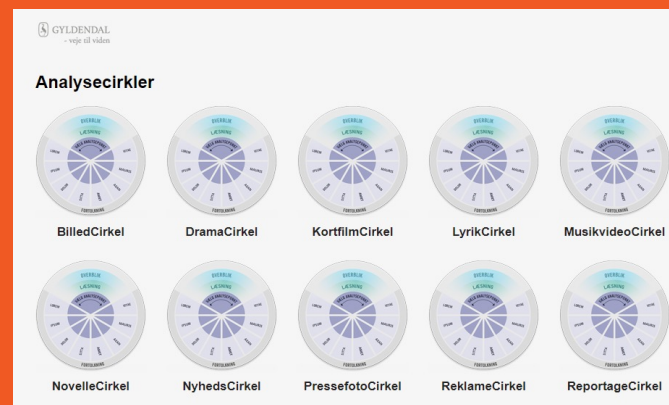
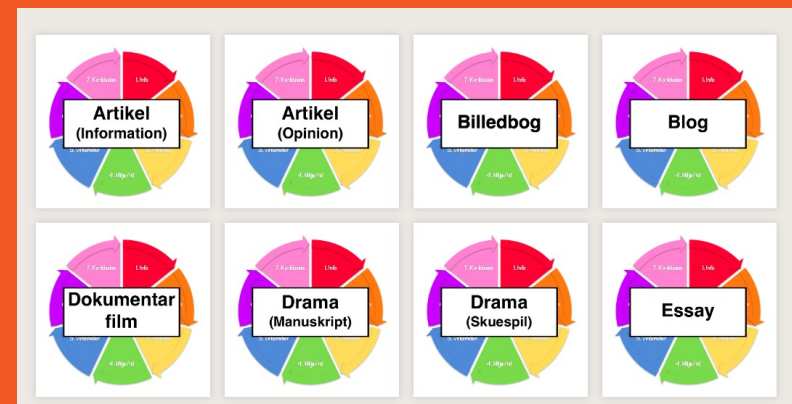
- Noveller
- Kortfilm
- Billeder
- Reklamer
- Digte
- Artikler
- Dokumentar
- Kom selv på flere relevante

- Link til skabelonark [Her](#)

Udarbejd skabeloner til analyse

Hjælp eleverne med enkle skabeloner til analyse på baggrund af de vigtigste punkter

De kan laves selv eller eksisterende kan forenkles

Skabelon til synopse

Giv eleverne simple skabeloner til synopsen.

Der er ingen faste regler for synopsen, men der er elementer den skal indeholde

- *en præsentation af prøveoplægget,*
- *en præsentation af prøveoplæggets sammenhæng med fordybelsesområdet,*
- *en disposition for, hvad eleven vil præsentere ved den mundtlige prøve,*
- *en oversigt over, hvad der perspektiveres til,*
- *en præcisering af det udvalgte oplæsningsstykke,*
- *elevens eller klassens opgivelser og*
- *en oversigt over anvendte kilder.*
- Det kan derudover være en god hjælp for lærer og censor, hvis både navn, klasse og titel på fordybelsesområde også fremgår af synopsen.

[Skabelon til download](#)

Øvelser og mulighed for hjælp

- Øve højtlesning
- Træn sprogbrug til prøven – vendinger og fagbegreber
- Snak om disponering af samtalen
- Øve på at skrive synopser
- Visualiser deres analysepunkter – tag billeder af teksten
- Gennemgå mulighederne for hjælp og hvem de skal/kan gå til op til prøven

på **danskfagligt sprogbrug** (hjælpes

*Hovedpersonens
dilemma vises bl.a.
på side 5, linje 12-
15, hvor...*

cfu

Skriftlig fremstilling

Snak om vurderingsskema og bedømmelse

Hvad bliver de bedømt på?

Hvad er vigtigt at få med?

Der gives én karakter baseret på en helhedsvurdering af tre dimensioner **funktion, indhold og form**

Vurderingsdimension	Vurderingsområde	Vurderingsspørgsmål
Funktion	Skrivesituation	<i>I hvilken grad fungerer din tekst i den skrivesituation, som opgaven beskriver?</i>
	Opgavens krav	<i>I hvilken grad opfylder du opgavens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer?</i>
Indhold	Mening	<i>I hvilken grad udtrykker din tekst et meningsfuldt indhold?</i>
	Ressourcer	<i>I hvilken grad bruger du opgaveforlægget, din egen faglige viden og internettet i din tekst?</i>
Form	Tekstsammenhæng	<i>I hvilken grad hænger din tekst sammen sprogligt, og er der valgte afsnit og modaliteter?</i>
	Skrift og andre modaliteter	<i>I hvilken grad bruger du tegnsætning, tekstbehandlingsprogrammets funktioner og ord, så det understøtter den situation, teksten skal bruges i?</i>

Bilag 6 Vurderingsskema – skriftlig fremstilling

Vurderings-spørgsmål	12	10	7	4	02	00	-3
Funktion	I hvilken grad fungerer elevens besvarelse i den situation, eleven skal sætte sig ind i?	Besvarelsen fungerer fremragende og udtrykker meget stor indlevelse og forståelse.	Besvarelsen fungerer fortrinligt og udtrykker stor indlevelse og forståelse.	Besvarelsen fungerer godt og udtrykker indlevelse og forståelse.	Besvarelsen fungerer jævnt med en vis indlevelse og forståelse.	Besvarelsen passer i minimumt acceptabel grad til situationen.	Besvarelsen passer slet ikke til situationen.
Indhold	I hvilken grad besvares den stillede opgave med dens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer?	Alle opgavekrav følges med fremragende brug af fremstillingsformer.	Alle opgavekrav følges med fortrinlig brug af fremstillingsformer.	De fleste opgavekrav følges med god brug af fremstillingsformer.	De fleste opgavekrav følges med jævnt brug af fremstillingsformer.	Opgavekravene følges kun delvist og i minimumt acceptabel grad.	Opgavekravene følges næsten ikke.
Indhold	I hvilken grad udtrykker elevens besvarelse et meningsfuldt indhold?	Indholdet er meningsfuldt og udfoldes fortrinligt.	Indholdet er meningsfuldt og udfoldes nogenlunde.	Indholdet er delvist meningsfuldt og er jævnt udfoldet.	Indholdet er i mindre grad meningsfuldt og udfoldes på et minimumt acceptabelt niveau.	Indholdet er utilstrækkeligt og ikke meningsfuldt.	Indholdet er helt uacceptabelt.
Indhold	I hvilken grad bruger elevens besvarelse prøveoplagget, folgelid, internettet og andre ressourcer?	Ressourcer bruges fremragende.	Ressourcer bruges fortrinligt.	Ressourcer bruges godt.	Ressourcer bruges jævnt.	Ressourcer bruges i minimumt acceptabel grad.	Ressourcer bruges slet ikke.
Form	I hvilken grad hænger elevens besvarelsesammenheng sprogligt og multimodal (tekstens makro-niveau)?	Besvarelsen hænger fremragende sammen.	Besvarelsen hænger fortrinligt sammen.	Besvarelsen hænger godt sammen.	Besvarelsen hænger i mindre grad sammen.	Besvarelsen hænger minimumt acceptabelt sammen.	Besvarelsen hænger ikke sammen.
	I hvilken grad bruger elevens besvarelse skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert (tekstens mikro-niveau)?	Udtrykket er særdeles funktionelt og sikkert.	Udtrykket er meget funktionelt og sikkert.	Udtrykket er funktionelt og sikkert.	Udtrykket er i mindre grad funktionelt og mindre sikkert.	Udtrykket er minimumt acceptabelt.	Udtrykket er uhensigtsmæssigt og meget usikkert.
Karakter	De tre områder funktion, indhold og form indgår ligeværdigt i en helhedsvurdering, dog med en lidt højere vægtning af funktionsdimensionen.	Besvarelsen er fremragende og viser udmærkede målopfylde i ft. prøveoplagget.	Besvarelsen er fortrinlig og viser omfattende målopfylde i ft. prøveoplagget.	Besvarelsen er god og viser opfyldelse af fagets mål i ft. prøveoplagget.	Besvarelsen er jævn og viser en mindre grad af målopfylde i ft. prøveoplagget.	Besvarelsen er tilstrækkelig og viser den minimumt acceptable grad af målopfylde i ft. prøveoplagget.	Besvarelsen er utilstrækkelig og viser ikke en acceptabel grad af målopfylde i ft. prøveoplagget.

Hvordan vælger du en opgave

Hvordan vælger du opgave?

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

➔ Når du skal vælge én af de fire opgaver, er det vigtigt, at du kan foretage nogle **hurtige valg** ved at se på de **overordnede kendetegn** ved opgaverne.

Du kan fx overveje følgende, når du gennemlæser opgavesættet:

- Passer opgavens krav i forhold til **skrivesituation** dig godt?
- Interesser **området** og **emnet** dig, og har du evt. allerede viden, du kan trække på?
- Kræver opgaven, at du **søger viden på internettet**, og er det fx noget, du foretrækker?
- Skal du læse en **vedhæftet tekst**? Er det godt eller mindre godt, at du også skal det?
- Sætter opgaven interessante **tanker i gang** om indhold, layout, sprogbrug osv.?
- Har du en klar **holdning** til emnet, og kan det evt. bruges i din skrivning?

Gennemgå og opdel skriveordren

Brug tid på at gennemgå skriveordren

- Hvor er de forskellige elementer placeret?
 - Emnet
 - Afsender
 - Modtager
 - Situation
 - Hensigt
 - Skrivekrav
 - Fremstillingsformer

3 Han, hun og hen Emnet

I Sverige har man indført *hen* som personligt stedord. "Hen" er det kønsneutrale stedord, som man kan bruge i stedet for han eller hun. På den måde defineres kønsidentitet ikke gennem sproget.

Samme debat er nået til Danmark, og flere skoler har taget stilling til de dilemmaer og problematikker, der kan knytte sig til kønsidentiteter.

FAKTA: Kønsdebat på skolerne

- 41 ud af 176 skoler oplever, at diskussioner om kønsidentitet er begyndt at fylde mere på skolen i løbet af det seneste år.
- Seks skoler er gået væk fra at kønsopdele elever.
- Ni skoler har diskuteret, hvordan man taler uden at bruge kønnede ord.
- Seks skoler har haft lærere på kursus.
- Syv har indbudt forældre til en snak om kønsidentitet.
- Seks skoler har ændret faciliteter.

Kilde: DR Nyheders rundspørge, 2019

Afsender Situation Hensigt

Modtager

FP9
Dansk, skriftlig fremstilling
3 ½ time
Dec. 2020

Skrivekrav

Fremstillingsformer

Skriv teksten til dit oplæg.

Som forberedelse skal du søge viden om skoler, der har haft fokus på kønsidentiteter.

I din tekst skal du:

- undersøge og præsentere forskellige erfaringer, som andre skoler har gjort sig med at være kønsneutrale
- redegøre for fordele og ulemper, hvis jeres skole skulle være kønsneutral
- argumentere for, hvad elevrådets anbefaling er for jeres skole.

Gennemgå og opdel skriveordren

Brug tid på at gennemgå skriveordren

- Hvor er de forskellige elementer placeret?
 - Emnet
 - Afsender
 - Modtager
 - Situation
 - Hensigt
 - Skrivekrav
 - Fremstillingsformer

Har du tjek på læsningen af opgaven?

Hvilke fremstillingsformer anvendes typisk i en klumme?

Overvej, hvordan du skal søge oplysninger. Hvad er *brokkultur*? Hvilke søgeord skal du bruge?

Skriv en klumme om brokkultur i det offentlige rum.

Som forberedelse til din tekst skal du søge oplysninger om brokkultur.

I din klumme skal du:

- give eksempler på egne eller andres oplevelser med brok i det offentlige rum
- argumentere for, om brok kan have sin berettigelse
- reflektere over, hvad vi skal med andres brok.

Du skal give din klumme en rubrik, og den skal bringes i en netavis.

Hvordan skal du disponere indholdskravene? Hvornår i din tekst vil du give eksempler? Hvornår vil du argumentere for, om brok kan have sin berettigelse? Hvornår vil du reflektere i din tekst, og hvordan skal dine refleksioner disponeres?

Hvad betyder det for tekstens form, at det er en netavis?

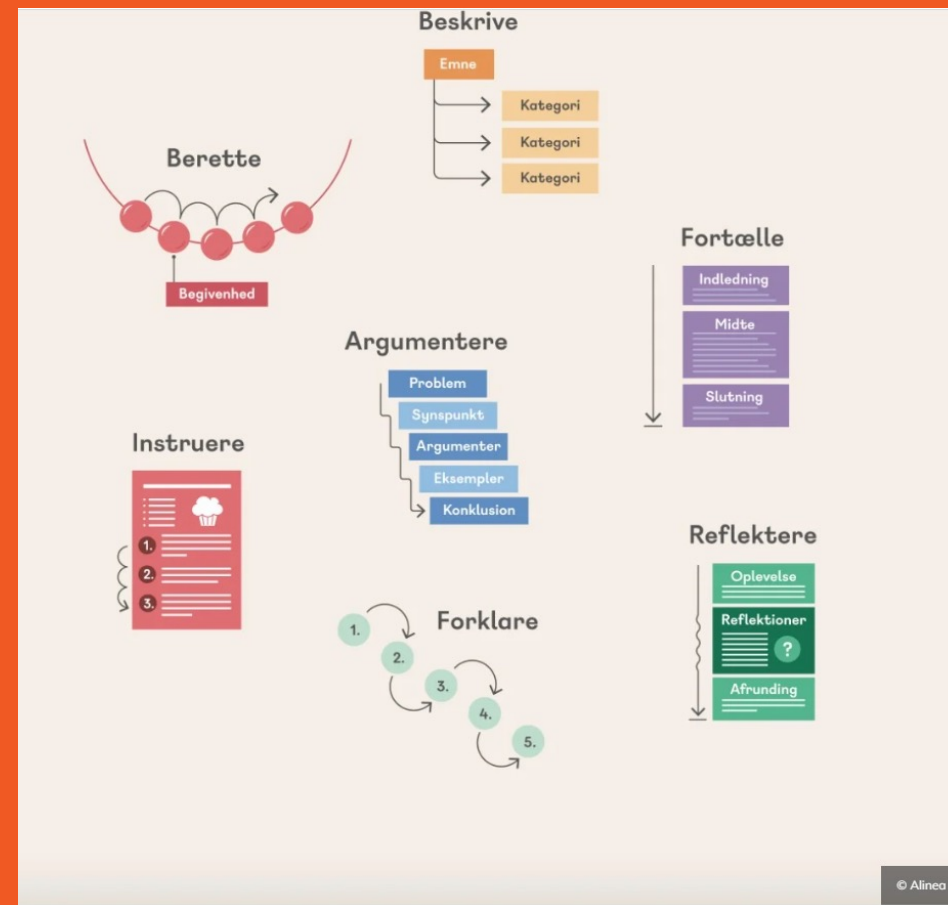
Snak om fremstillingsformer og elevernes fokus

Fremstillingsformerne

- Argumentere
- Berette
- Beskrive
- Forklare
- Fortælle
- Instruere
- Reflektere

Gennemgå fremstillingsformerne og snak om hvad der skal fokuseres på.

Lav små oversigter – simple skriveguides til fremstillingsformerne med overskuelige punkter. F.eks. De 3 – 4 vigtigste.

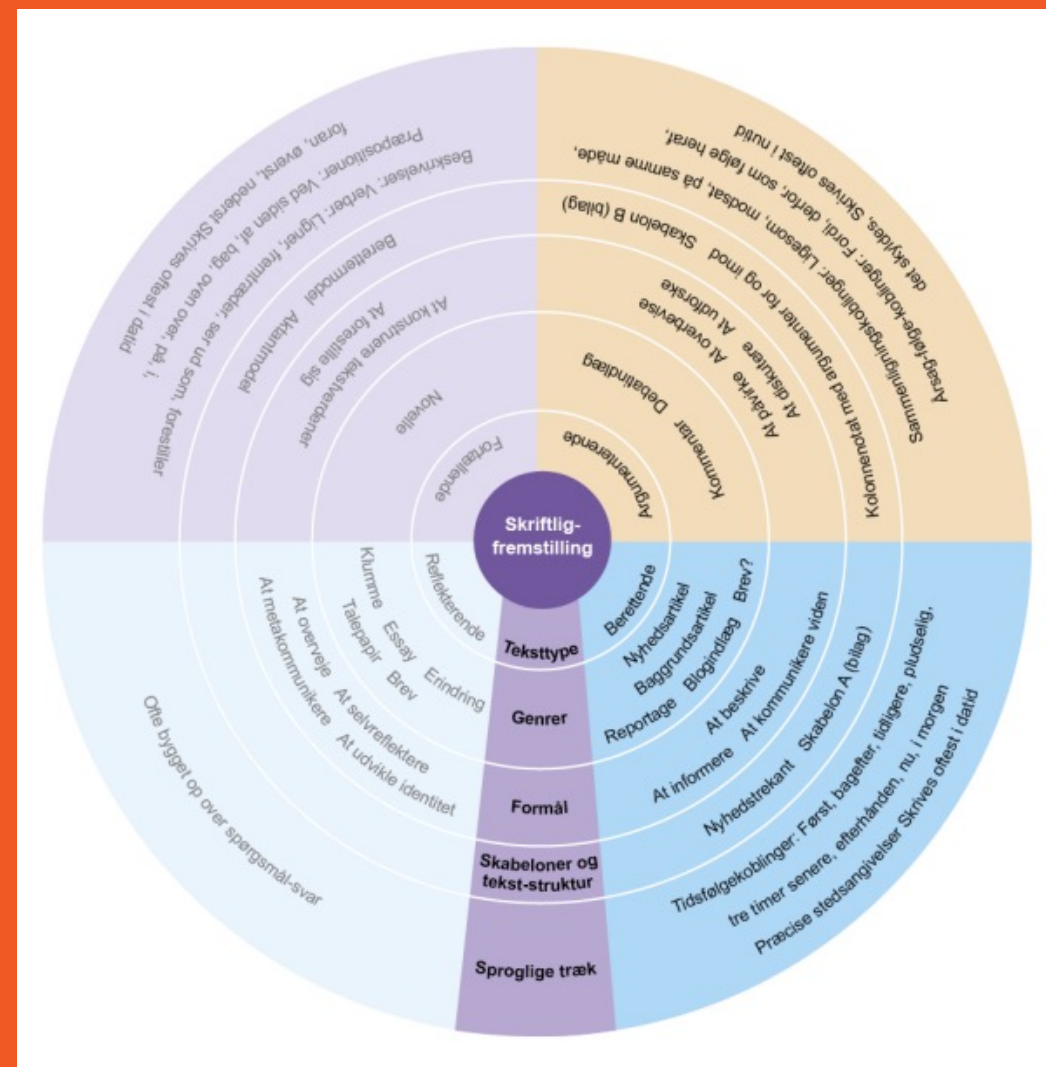
Snak om fremstillingsformer og elevernes fokus

Fremstillingsformerne

- Argumentere
- Berette
- Fortælle
- Reflektere

Gennemgå fremstillingsformerne og snak om hvad der skal fokuseres på.

Lav små oversigter – simple skriveguides til fremstillingsformerne med overskuelige punkter. F.eks. De 3 – 4 vigtigste.

Hvad er jeg god til og hvad er svært?

Snak med eleverne om, hvad de synes de kan, og hvad de har svært ved.

Hvordan kan de få fordel af det de er gode til?

Hvilke områder kunne de have godt af at træne/øve sig på?

- Lav et overblik over hvordan de skal bruge deres tid.
- Hvad skal de nå?
- Hvor lang tid har de til hver del?
- Hvor meget kan de koncentrere sig?
- Hvordan kan de holde pauser?
- Der findes forskellige guides til tidsforbruget på en opgave.
- Husk det kan være individuelt hvordan de har det med tidspres.

Overblik over tidsforbrug og strategi

MIN SLAGPLAN		
FØR	ca. 1 time Min tid: _____	Forberedelse: ☐ Opgaven vælges ☐ Forstå skrivesituation og opgavekravene ☐ Research og forberedelse af tekstens <i>hvad</i> (indhold) ☐ Skitse til tekstens <i>hvordan</i> (disponering)
UNDER	ca. 1 time Min tid: _____	Skrivning: ☐ Skrivning af teksten
EFTER	ca. 1 time Min tid: _____	Finpudsning og færdiggørelse: ☐ Revidering af teksten: Hænger det sammen, giver den mening, stemmer den overens med opgavekrav? ☐ Korrektur og sprogvask: Slåfejl, typiske stavfejl, punktum, komma og øvrige tegn ☐ Layout ☐ Print og aflevering

Figur 4.3 Tidsplan til den skriftlige prøve i 9. klasse

Gode råd til prøven

Skriveproces	Vurderingskriterier	Elevers tjekliste	12	10	7	4	02	00
FØR	Opgavens krav	Er opgavens krav til situation, indholdselementer og fremstillingsformer opfyldt i din tekst?						
	Indholdets relevans	Har du medtaget indhold, som er relevant og dækkende i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation?						
	Disponering af teksten	Er din tekst hensigtsmæssigt disponeret i forhold til indholdets sammenhæng og rækkefølge?						
UNDER	Genre og fremstillingsformer	Er genretræk og fremstillingsformer anvendt, så det passer til tekstens hensigt, målgruppe og situation?						
	Anvendelse af kilder fra internettet	Hvis du har anvendt kilder fra nettet, skal disse informationer være bearbejdet kritisk og anvendt i samspil med din egen viden						
	Sprog	Er dit ordvalg og syntaks valgt, klart og varieret?						
EFTER	Sprogvask	Er dit sprog forståeligt og har du tjekket din tekst for korrekt stavning og tegnsætning?						
	Layout	Har du layoutet din tekst, så den fremstår overskuelig for læseren og passer til tekstens hensigt?						
	Kildeliste	Er dine vigtigste kilder opstillet på en liste, så det er tydeligt og klart, hvor du har dine oplysninger fra?						
Karakter og evt. kommentar								

- Brug evt. tid på at lave et mindmap eller en brainstorm til den opgave, du vælger.
- Lav en disponering over dit indhold. Brug fx skriverammer eller lignende skemaer.
- Find en modeltekst til den tekst, du skal skrive, så du kender teksttypen, sprogbrug, form osv.
- Gå i gang med at skrive efter ca. en ½ time
- Hvis du har svært ved at komme i gang, kan du fx skrive lidt til hvert punkt fra opgaveformuleringen. Så får du produceret tekst, du kan arbejde med, og du sætter gang i din tankestrøm.
- Sæt tid af til revideringsfasen. Brug fx TOSE-modellen til dette arbejde.

Tose modellen

T – Tilføje	+	O – Omorganisere		S – Slette	×	E – Erstatte	
Mangler jeg: • Detaljer? • Beskrivelser? • Information? • Meninger? • Ideer? • Tillægsord? Hvilke? Hvor i teksten?		Står nogle dele af teksten et underligt sted? Skal noget før noget andet? Hvorhen?		Er der • Gentagelser, der ikke er nødvendige? • Information, der ikke er vigtig eller relevant?		Bruger jeg samme ord mange gange? Hvad kunne jeg ellers bruge? Er der mere præcise udsagnsord, jeg kan bruge? (Fx <i>halte</i> i stedet for <i>gå</i>). Er der mere præcise navneord, jeg kan bruge? (Fx <i>oldingen</i> i stedet for <i>manden</i>).	
→ Skriv det ind, jeg mangler		→ Flyt det, der skal rykkes rundt		→ Slet det, der ikke skal bruges		→ Ændr de ord, du kan finde	

Små skriveøvelser – og andre øvelser

Lav eleverne arbejde med små skriveøvelser.

Fokuser på dele af skriveprocessen i stedet for en hel opgave.

Gennemgå forskellige fremstillingsformer og del dem op.

Instruer eleverne i at huske kildeliste og hvordan den laves simpelt.

Gennemgå elevernes tidligere tekster og lad dem komme med bud på forbedringer.

Lav, sammen med eleverne, bud på sætningsstartere, som eleverne kan bruge til at komme i gang.

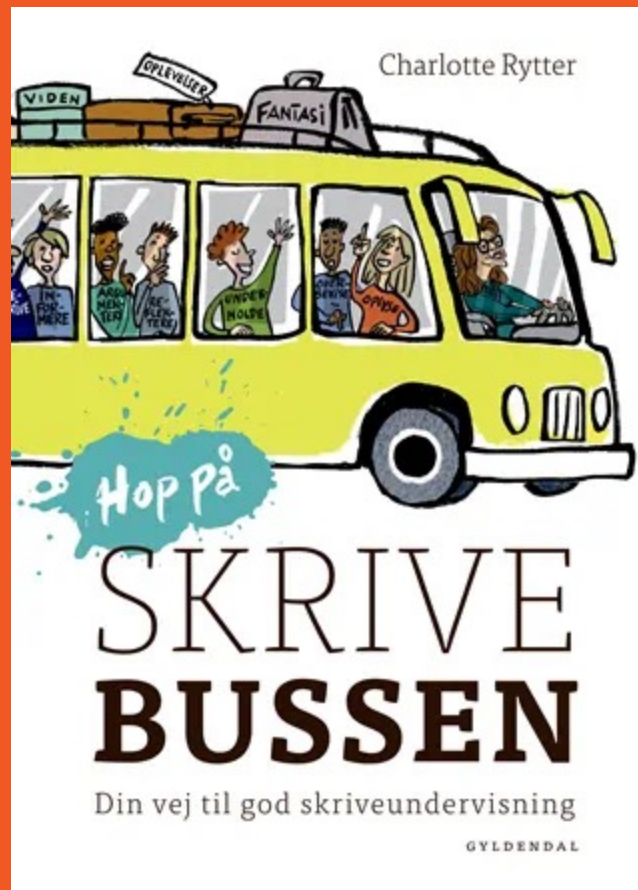
Materialer til hjælp

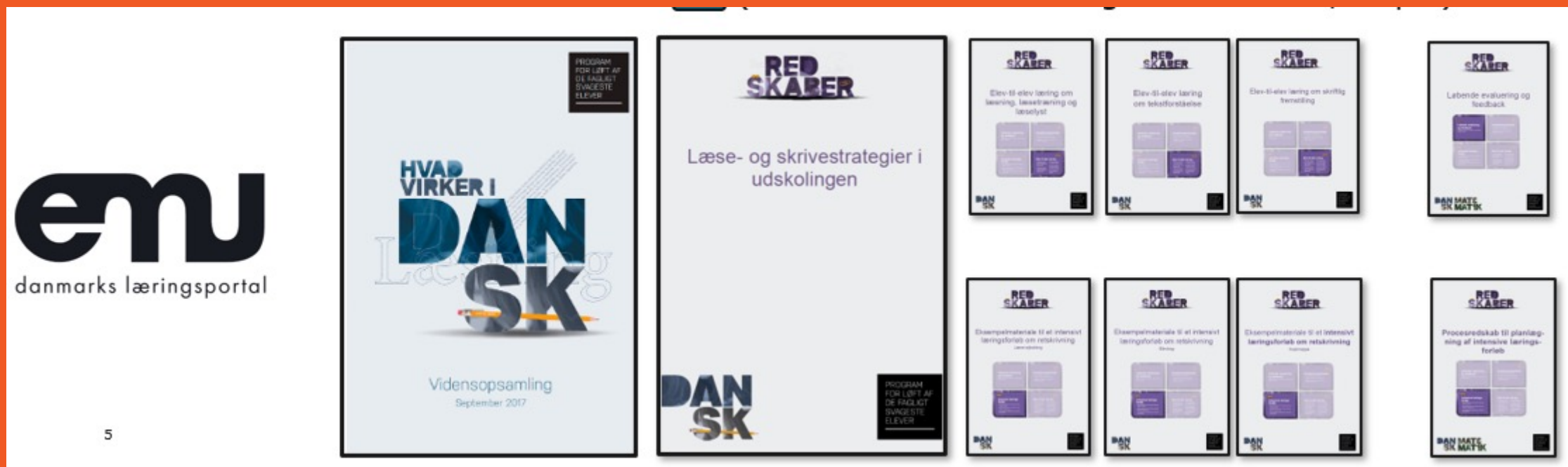
4 materialer – et til hver

En til læreren

Redskaber fra program til elevløft

Løft af de fagligt svageste elever | emu danmarks læringsportal

CFU UCSYD

Martin Bach Poulsen

Pædagogisk konsulent i dansk

- Telefon: +45 7266 3321
- E-mail: mbap@ucsyd.dk